

Sygn. akt III A Ua 2031/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Pauter
Sędziowie:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz (spr.) SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2014 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale zainteresowanego M. P.

o wydanie zaświadczenia w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych

na skutek apelacji (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 27 czerwca 2013 r. sygn. akt VIII U 2383/11

I. oddała apelację,

II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 120,- zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z 17 października 2011 r., którą organ rentowy odmówił wydania wnioskodawczyni zaświadczenia dotyczącego ustawodawstwa właściwego, potwierdzającego, że zainteresowany M. P. w okresie wykonywania pracy na terytorium Francji od 19 marca 2011 r. do 22 maja 2011 r.

podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Sąd zasądził od wnioskodawczyni na rzecz Zakładu 60,- zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie Sąd wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

(...) sp. z o.o., posiadająca siedzibę i prowadząca działalność w Polsce, zajmuje się wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników, działalnością agencji pracy tymczasowej oraz pozostałą działalnością w zakresie udostępniania pracowników. Spółka współpracuje z przedsiębiorcami we Francji i w Polsce, delegując pracowników. Administracja wnioskodawczyni, a także kadry, księgowość i marketing prowadzone są w Polsce. Znaczna część dochodów spółki w 2011 r. uzyskana była za granicą, tam też zatrudniona była znaczna większość pracowników – około 2/3.

W dniu 15 marca 2011 r. zainteresowany M. P., stale mieszkający w Polsce, zawarł ze spółką umowę o pracę na czas określony od 19 marca do 22 maja 2011 r. W ramach umowy o pracę zainteresowany wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązki monter na rzecz i pod kierownictwem francuskiego pracodawcy. Wynagrodzenie określone zostało na 500,- euro miesięcznie. Dieta za wykonywanie zadania służbowego poza stałym miejscem pracy określona została na 45,- euro za dzień.

Przed zatrudnieniem w (...) zainteresowany od 13 lutego 2006 r. do 9 listopada 2010 r. podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników, a następnie pracował w firmie (...) w D. na stanowisku operatora koparki (do 31 grudnia 2010 r.).

Od 14 do 18 marca 2011 r. był zarejestrowany w Urzędzie Pracy w B. jako bezrobotny bez prawa do zasiłku i w tym czasie przez 5 dni podlegał ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Do organu rentowego wpłynął wniosek spółki o poświadczenie dokumentu o ustawodawstwie właściwym (formularz A1) dla zainteresowanego w związku z czasowym wysłaniem do pracy na terytorium Francji. Zaskarżona decyzją z 17 października 2011 r. ZUS odmówił wydania zaświadczenia dotyczącego potwierdzenia objęcia zainteresowanego ustawodawstwem polskim w zakresie ubezpieczeń społecznych w spornym okresie.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd orzekł, że odwołanie wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał na treść art. 11 ust. 2a rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166 z 30 kwietnia 2004 r.), zgodnie z którym: osoba wykonująca w państwie członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego. Jednocześnie Sąd zwrócił uwagę na dyspozycję art. 12 ust. 1 cytowanego rozporządzenia, który stanowi, że osoba wykonująca działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który tam normalnie prowadzi działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną osobę.

Stosownie do art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 (Dz. Urz. UE nr L 284 z 30 kwietnia 2009 r.) osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie prowadzi tam swoją działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego, oznacza także osobę zatrudnioną w celu oddelegowania jej do innego państwa członkowskiego pod warunkiem, że osoba ta bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca. Zgodnie z postanowieniami Decyzji A2 Komisji Administracyjnej d/s Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników

delegowanych i osób wykonujących pracę na własny rachunek tymczasowo pracujących poza państwem właściwym (Dz. Urz. UE nr C 106/2 z 24 kwietnia 2010 r.) wymóg, do którego odnoszą się słowa „bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia”, można uważać za spełniony, jeśli dana osoba podlega przez co najmniej miesiąc ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym pracodawca ma swoją siedzibę.

Przepisy powyższe jednoznacznie stanowią, że zasadą jest podleganie ustawodawstwu tego państwa, w którym praca jest wykonywana. Wyjątkiem zaś od powyższej zasady jest podleganie ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym pracodawca ma siedzibę, w sytuacji delegowania pracownika przez pracodawcę do innego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną osobę. Wyjątek ten znajduje również zastosowanie do osoby, która została zatrudniona właśnie w celu delegowania jej do innego państwa członkowskiego. Aby jednak, mimo wykonywania pracy na terenie innego państwa członkowskiego, utrzymać ustawodawstwo państwa, w którym pracodawca normalnie prowadzi swoją działalność, musi zostać spełniony warunek legitymowania się pracownika co najmniej miesięcznym stażem podlegania ubezpieczeniom społecznym w tym państwie bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia.

Sąd wskazał, że nie ulega wątpliwości, że umowa o pracę pomiędzy wnioskodawczynią – spółką (...) – posiadającą siedzibę i prowadzącą działalność w Polsce a zainteresowanym, zamieszkałym w Polsce, została zawarta w celu oddelegowania go do pracy w innym państwie członkowskim – we Francji.

Kwestią sporną było zatem ustalenie, czy został spełniony wymóg podlegania zainteresowanego, przez co najmniej miesiąc, bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia, ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym pracodawca normalnie prowadzi swoją działalność, aby można było ustalić ustawodawstwo polskie jako właściwe odnośnie okresu pracy świadczonej przez zainteresowanego we Francji.

Zainteresowany nie podlegał w dacie rozpoczęcia zatrudnienia u wnioskodawczyni ubezpieczeniu zdrowotnemu co najmniej przez miesiąc.

Nawet jednak, gdyby zainteresowany podlegał takiemu ubezpieczeniu, nie pozwoliłoby to, zdaniem Sądu Okręgowego, na utrzymanie względem niego ustawodawstwa polskiego jako właściwego z uwagi na to, że powyższe przepisy mówią o zachowaniu ustawodawstwa kraju, w którym pracodawca normalnie prowadzi swoją działalność. Tymczasem wnioskodawczyni nie prowadziła normalnej działalności w Polsce. Sąd ustalił, że w spornym okresie w 2011 r. spółka prowadziła działalność przede wszystkim na terenie Francji, a jedynie w niewielkim stopniu w kraju. Średnie dochody spółki za granicą wynosiły około 82-86%, zaś w kraju około 14-18%. Za granicą również była zatrudniona większość jej pracowników. Ustawodawstwem właściwym dla normalnego prowadzenia działalności wnioskodawczyni jest zatem ustawodawstwo francuskie.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt. II wyroku w oparciu o przepis art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Z wyrokiem nie zgodziła się spółka (...), zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w związku z art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r, poprzez:

- błędną wykładnię przesłanki wyrażonej w art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 wymagającej „bezpośredniego przed rozpoczęciem zatrudnienia podlegania ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca”, a co za tym idzie niezastosowanie powołanych przepisów;
- błędną wykładnię, w wyniku której Sąd I instancji dokonał rozszerzającej interpretacji przesłanek określonych w art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009, czego konsekwencją było przyjęcie, że wnioskodawczyni nie prowadziła

w spornym okresie normalnej działalności w Polsce, a zainteresowany nie podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych;

2) naruszenie przepisów decyzji A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 przez jej błędną wykładnię, w wyniku której Sąd przyjął, że wysokość osiągniętego obrotu stanowi kryterium decydujące o uznaniu, czy spółka prowadziła w spornym okresie normalną działalność w Polsce;

3) naruszenie art. 233 kpc wyrażające się brakiem wszechstronnego rozważenia całego materiału dowodowego, czego konsekwencją jest błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że wnioskodawczyni w spornym okresie nie prowadziła normalnej działalności w Polsce.

Wobec tak przedstawionych zarzutów strona skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie w całości roszczeń wnioskodawczyni zawartych w odwołaniu, ewentualnie – o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zwrot kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Spór w sprawie wymagał ustalenia, czy organ rentowy zasadnie stwierdził, że zainteresowany M. P. w okresie od 19 marca do 22 maja 2011 r. podlega francuskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz, czy zasadnie odmówił ZUS wydania spółce (...) zaświadczenia, że w wyżej wymienionym okresie M. P. podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

W sprawie zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE nr L 166 z 30 kwietnia 2004 r.) oraz przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 (Dz.Urz UE nr L 284 z dnia 30 kwietnia 2009 r.).

W przypadku pracowników najemnych generalną regułą jest podleganie systemowi zabezpieczenia społecznego tylko jednego kraju, w którym jest świadczona praca (lex loci laboris). Taka konkluzja wypływa z dyspozycji art. 11 ust 2a rozporządzenia Parlamentu i rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, który stanowi, że osoba wykonująca w państwie członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek, podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego.

W rozporządzeniu przewidziane są jednakże liczne wyjątki od powyższej zasady terytorialności. Takie odstępstwo od reguły przewiduje przepis art. 12 ust 1 cytowanego rozporządzenia, który stanowi, że osoba wykonująca działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który tam normalnie prowadzi działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną osobę.

W szczegółowych uregulowaniach dotyczących art. 12 i 13 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004, zawartych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w art. 14 ust 1 i 2 wskazano, że sformułowanie zawarte w art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego „osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie tam prowadzi swoją działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego” oznacza także osobę zatrudnioną w celu oddelegowania jej do innego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że osoba ta bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca. W ustępie 2 natomiast wyjaśniono, że sformułowanie zawarte w art. 12 ust 1 rozporządzenia

podstawowego „który normalnie tam prowadzi swą działalność” odnosi się do pracodawcy zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzeniem wewnętrznym, na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, z uwzględnieniem wszystkich kryteriów charakteryzujących działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo. Odnośne kryteria muszą zostać dostosowane do specyficznych cech każdego pracodawcy i do rzeczywistego charakteru prowadzonej działalności.

W rozpoznawanej sprawie nie było spornym, że przewidywany okres wykonywania pracy we Francji przez zainteresowanego nie przekraczał 24 miesięcy oraz, że pracownik nie został skierowany w miejsce innej osoby, której upłynął okres skierowania.

Spór wymagał rozstrzygnięcia, czy zainteresowany w dacie rozpoczęcia zatrudnienia u odwołującej się spółki podlegał ubezpieczeniom społecznym w Polsce, co najmniej przez miesiąc, a wobec tego, czy mógł być do niego zastosowany wyjątek przewidziany w art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004.

Podleganie ustawodawstwu oznacza objęcie danej osoby systemem zabezpieczenia społecznego według zasad obowiązujących w danym państwie członkowskim, czyli, inaczej, ubezpieczenie zgodnie z przepisami obowiązującymi w danym państwie członkowskim.

W tym miejscu powołać należy treść decyzji nr A2 z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników delegowanych i osób wykonujących pracę na własny rachunek, tymczasowo pracujących poza państwem właściwym.

W pkt. 1 cyt. decyzji mowa jest o tym, że warunek, do którego odnoszą się słowa "bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia", można uważać za spełniony, jeśli dana osoba podlega, przez co najmniej miesiąc ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym pracodawca ma swoją siedzibę. Krótsze okresy wymagać będą indywidualnej oceny w konkretnych przypadkach, z uwzględnieniem wszelkich innych występujących czynników. Wprawdzie decyzja nie jest aktem normatywnym, ale jest traktowana, jako źródło wykładni autentycznej przepisów rozporządzenia. Sądy, stosujące owe przepisy nie są związane wykładnią dokonaną przez Komisję, gdyż jej uprawnienia są wykonywane "bez uszczerbku dla uprawnień władz, instytucji i osób zainteresowanych do korzystania z procedur i sądów przewidzianych przez ustawodawstwo", jednakże stanowi ona mający istotne znaczenie pogląd prawny pochodzący od wyspecjalizowanego organu Komisji Europejskiej, w związku z czym nie istnieją żadne przeszkody uniemożliwiające akceptację tego poglądu przez sądy.

Sąd zarzuty skarżącej odnoszące się do nieprawidłowej wykładni art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009, przez przyjęcie, że podleganie ustawodawstwu bezpośrednio przed delegowaniem oznacza objęcie systemem zabezpieczenia społecznego państwa wysyłającego, przez co najmniej miesiąc poprzedzający to delegowanie, uwzględnione być nie mogą.

Czyni to bezprzedmiotowymi pozostałe zarzuty skarżącej. Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny zaskarżonych decyzji i słusznie uznał, że odwołanie wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do wzruszenia zaskarżonego wyroku i na mocy art. 385 kpc orzekł o oddaleniu apelacji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2013.490 j.t.).